

**Anteckningar från CIDES-projektet
Resurscenter för avhopparverksamhetens
slutkonferens**

2014-11-27 - 2014-11-28

Workshop den 2014-11-27

SMART CV

SMART-CV står för
*Social Media Anti-
Radicalisation Training
for Credible Voices.*

Projektet är EU-finansierat och syftar till att utveckla grundläggande övningar som är tänkta att bland annat användas av olika brottsbekämpande organ inom EU.

Metoden som lärs ut innefattar bland annat utbyten av erfarenheter och goda exempel men framförallt om att öka medvetenheten i användandet av sociala medier som medel i kampen mot radikaliserings efter större händelser så som terrorist-attacker, våldsamma protester, politisk oro, eller krigshandlingar utomlands.

Händelser som de som beskrivs ovan kan påverka dynamiken inom sårbara grupper och kan användas som bränsle till extremistiska ideologier. SMART-CV vill öka kunskapen om potentialen i sociala medier för att motverka dessa negativa influenser i onlinemiljöer.

Utbildningen på Hilton leddes av Timothy Ingle (Detective Sergeant) och Benn Kemp (Detective Sergeant) från Yorkshire polisen i Storbritannien.

Vi tog utgångspunkt i en händelse med lokal, nationell eller internationell påverkan via sociala medier så som Twitter och Facebook. Vi fick undersöka hur dessa nätverk kan sprida åsikter, trovärdiga eller på annat sätt, på några ögonblick.

SMART-CV illustrerade även fördelarna med sociala medier i hanteringen av sådana händelser. Vi fick ta del av hur ett nätverk av "trovärdiga röster" kan bidra till att förhindra radikaliserings genom att bekämpa desinformation och/eller extremistiska meddelanden och istället bistå med ett positivt och informerat utbyte mellan myndigheter, andra intressenter och samhället i stort.

Vi diskuterade hur polis, frivilligorganisationer, m.fl. kan stödja och utbilda 'trovärdiga röster' i lokalsamhällen och samhället i stort.

Workshopen kortfattat:

* Genomgång av hur sociala medier fungerar, ex. på faktiska fall och hur snabbt information når ut via sociala medier (i ett mordfall förra året: 11 sekunder i sociala medier, 14 minuter för nyhetsmedia, 33 minuter innan polisen var på plats).

* Diskussioner om vad som är en trovärdig röst (kontextberoende, oftast inte traditionellt media, polis eller politiker).

* Flera praktiska övningar och diskussioner utifrån realistiska fall.

* Vad 'vi' kan tänka på när vi knyter/utbildar trovärdiga röster - absolut inte att de ska företräda polisen, de ska uttrycka sig med egna ord o.s.v. men att de ska få kunskap om hur snabbt och vilka konsekvenser spekulationer och rykten kan sprida sig och ge.

Konferens, 2014-11-28

Pass 1

Sociala insatsgrupper (SIG)

Christina Kiernan, projektledare RPS

De sociala insatsgrupperna startades på uppdrag av regeringen – ett gemensamt uppdrag till RPS och Socialstyrelsen. Arbetsmetoden handlar om samverkan där relevanta myndigheter ska samverka och dela information i syfte att hjälpa unga i riskzon för att bli vanekriminella. Samverkan sker på individnivå – alla inblandade har tillgång till samma information om individen vilket kräver samtycke från individen. Kommunala socialtjänsten som ska leda arbetet.

Verksamhet finns runt om i landet men alla verksamheter bedrivs dock inte alltid enligt de regler som ryms inom RPS uppdrag. De som verkar inom ramen av uppdraget finns att se på cides.fryshuset.se/avhopparverksamhet

RPS del av uppdraget innefattade att:

- initiera en pilotverksamhet med SIG för unga som riskerar att bli kriminella.
- utvärdering av oberoende part, parallellt med projektet.

Och Socialstyrelsen skulle ta fram:

- Vägledning
- en riskbedömningsmanual

Målgruppen

Christina problematiserade vissa begrepp: Vad är en *vanekriminell*? Vad är *riskzon*? När är man *avhoppare*? Måste man vara med i ett etablerat kriminellt nätverk? Eller räcker det att man begått brott med vissa kompisar? Avhoppare är i regel äldre och från början var uppdraget begränsat till åldersgruppen 15-25 år vilket på flera områden lett till att man arbetar med ett bredare åldersspann.

Om man ska vara med i SIG ska man i princip alltid vara "känd" av socialtjänsten och SOL14 anmälda. Socialtjänsten beslutar om vem som ska erbjudas en plats i SIG. Även soc. som ansvarar för att motivera individen till samtycke.

-”SIG är kejsarens nya kläder i allra högsta grad. Det är inget nytt förutom att vi samarbetar. Samma insatser, precis som vanligt men alla inblandade myndigheter känner till vad

varandra gör kring individen”, säger Christina.

Resultat

254 st. individer har eller är med i SIG och de hade begått 3448 st brott (kända). En del (118 st) pågår och många har pågått sedan 2011. Inga korta insatser utan ärenden pågår under en lång tid. Ett bra resultat är minska antal begångna brott under tiden individen deltar i SIG. Varje brott som inte begås innebär stora ”besparingar” för samhällskostnader eftersom brottsaktiviteten generellt sjukner och stora delar avstår helt.

En del byter brottslighet under eller efter avslutad insats. T.ex. kan man bli skyldig till ringa narkotikabrott istället för våldsbrott.

Socialstyrelsens vägledning bygger på evidensbaserad praktik. Ibland måste man jobba med något om det verkar lovade, trots avsaknad av forskning. Om forskning senare visar att projektet är kontraproduktivt eller helt verkningslöst ja, då får man omvärdera insatsen.

Största utmaningarna

- 12 olika geografiska områden och 12 olika tolkningar av SOL.
- 290 olika tolkningar av sekretesslagstiftning.
- Samtycke. Inte säkert att de som behöver insatsen mest får den eftersom myndigheter, på förhand, kan göra bedömningen att personen förmodligen inte kommer att sitta samtycke.

Lösningar enligt RPS

- Enhetlighet trots kommunalt stjälvstyre. Insatser kan inte vara avhängigt beroende på kommunens ekonomi.
- Anmälningsskyldighet till socialnämnden. Obligatoriskt! Socialtjänster kommer att drunkna i ärenden men det blir ett senare problem att lösa.
- Skolväsendet behöver förstå sin roll i samhället. “Slår man någon på käften i skolan är det lika olagligt som att slå någon på kvällen”. Särskilt viktigt för brottsoffret. Skolan bör anmäla.
- Resurssätta socialtjänsten. Pressade under arbetsbelastning och brist på personalresurser. Socialtjänsten bär ansvar för alla påföljder för unga under 18.
- Samordna! Nu finns en uppsjö av olika uppdrag men nu måste något hända. Alla behöver arbeta mot samma mål.
- Någon behöver förvalta uppdraget nu när SIG inte längre är ett regeringsuppdrag. Någon måste driva verksamheten vidare och sprida kunskaper och erfarenheter.
- Möjlighet till uppföljning på individnivå. Det är en integritetsfråga. Socialtjänsten får inte registrera uppgifter på personnummer och föra statistik.

“Vi jobbar inte för att folk inte ska bli kriminella – vi jobbar för att folk ska klara sina liv”, säger Christina Kiernan.

Exempel SIG Södertälje

Karin Manole, lots, Socialförvaltningen

Södertälje kommun har varit med från starten av SIG. Kommunen var då i en fas där ryktet inte var så bra och medierapporteringen övervägande var negativ. När kommunen fick frågan från SIG godkändes projektet omgående och två personal anställdes.

Idag har verksamheten utvidgats till fem heltidsanställda lotsar och målgruppen har vidgats till att omfatta personer mellan åldrarna 10-30 istället för 15-25 år.

Samverkan - SIG i Södertälje

1. Stödcentrum för brottsutsatta enligt LUL-modellen. Behandlar allvarliga brott som begås på skolor. "Man hade trott att det var "småtjafs" men visade sig oftast handla om allvarliga våldsbrott", säger Karin.
2. Social insatsgrupp
3. Utredningscentrum
4. Vittnesstöd och information
5. LUL-modellen. (LUL-modellen går ut på att medla mellan föräldrar, socialtjänstens myndighetsdel, rektor, brottsoffer och brottslig.)

Södertälje är relativt unik i jämförelse med övriga Sverige beträffande organiserad brottslighet. **Nivå 4** – Nyrekrytering ("svansen") **Nivå 3** - Utförare (oftast härifrån avhopparna kommer. Utför brott så som mord, kidnappning etc. Yngsta 16 år) **Nivå 2** – Experter (tjänstemän inom förvaltning med kopplingar till organiserad brottslighet). **Nivå 1** – Imperiebyggarna. SIG-verksamheten arbetar med individer ut nivå 4 och 3.

SIG ligger som öppenvård inom socialtjänsten. Fördelarna är att man har vägar in till psykiatri och har upparbetade samarbeten med missbruksvård och poliskontakter m.m. Nackdelen är att man alltid måste ha med sig myndighetssidan och att det går sakta sakta. Ibland vill man handla direkt men det går inte. Ofta finns även ett motstånd mot socialtjänsten hos målgruppen.

Målgrupp

Tungt kriminella med hög potentiell hotbild och dem som önskar lämna en kriminell livsstil med låg eller ingen potentiell hotbild. Innan SIG fanns endast stöd till psykiskt sjuka, missbrukare eller ekonomiskt bistånd. Börja arbetet redan på anstalt tillsammans med bland annat Arbetsförmedlingen.

Vanligt förekommande problematik hos målgruppen

- Missbruk
- Psykosomatiska besvär
- Neuropsykiatriska funktionsvariationer
- Låg eller ingen förankring på arbetsmarknaden
- Låg utbildningsnivå (med de unga är det familjebehandling och framförallt se till att skolarbetet fortlöper. Ofta följer SIG med till skolan.)
- Tunt nätverk (speciellt de äldre. Ju äldre de blir ju tunnare har nätverken har blivit. Ingen orkar mer. Till sist finns bara de som lever likadant kvar.)
- Låg tilltro till samhället
- Mycket kriminella tankemönster

Metoder

- Motivationssamtal (Ständigt pågående. Många har känt sig kränkta av samhället under hela sina liv och därför är motivation något man får arbeta med hela tiden. Man får inte avsluta för att någon begår ett brott eller har en dipp i sin motivation.)
- Nätverksmöten (Behovsinventering och genomgång av berörda myndigheter t.ex. Samla alla berörda så att alla hör och bestämmer samma sak.)
- "Nya Utmaningar" (/Vägvalet. KBT-baserat program med lektioner)
- Social färdighetsträning i många olika situationer. (Lära hur gör man i olika situationer. Förbereda för rättegång osv.)

Pass 2

Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet i Göteborg (KC)

Sören Rafstedt

KC är ett samverkansprojekt mellan tio olika statliga myndigheter och KC har en samordnade roll i arbetet mellan dessa. Medverkande myndigheter är Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten i västra Götaland, Kriminalvården, Skatteverket, Kronofogden, Arbetsförmedlingen, Göteborgs stad, Tullverket, SÄPO och Åklagarmyndigheten.

Idén föddes 2006 och en styrgrupp bestående av framförallt regionschefer bildades. Styrgruppen leder arbetet för det gemensamma arbetet men det finns även en kontaktmannagrupp som på handläggarnivå arbetar operativt.

Uppdraget är att samverka ska leda till konkreta åtgärder mot gängkriminalitet och organiserad brottslighet och kriminella nätverk. Arbetet ska pågå långsiktigt och strukturellt genom att försvåra kriminell verksamhet och otillåten påverkan. KC-gruppen inga beslutsbefogenheter gentemot andra förvaltningar eller myndigheter.

KC är en del av stadsledningskontoret i Göteborg med kommunstyrelsen som huvudman. Inom verksamheten finns fem civilanställda och en polis.

Fyra huvudområden / perspektiv man arbetar utifrån:

1. Arbetsgivarperspektivet (så att utsatta tjänstemän och politiker kan utöva sin tjänst utan påverkan)
2. Avhopp- och brottsofferperspektivet (stödinsatser)
3. Demokratiperspektivet
4. Ekonomiperspektivet (försvåra tillståndsgivning, skatteplanering, lokaler etc.)

Avhoppare och brottsoffer

Inte brottsoffer i nära relationer utan offer i relationer till organisationen eller nätverket. Även avhoppare kan vara brottsoffer samtidigt som hen är förövare.

Vilka avhoppare arbetar kunskapcentrum med?

- 18 år gamla eller äldre
- dokumenterad tillhörighet till gäng/kriminellt nätverk eller territoriella nätverk (polisen har tolkningsföreträde)
- på individens initiativ

Arbetsgruppen

Alla stadsdelar (22 st.) samverkar tillsammans med Kriminalvården/Frivården, Polisen, stadsledningskontoret och sjukvården (svårt att hitta finansiering men behövs pga. att många hade missbruksproblematik och många hade problematiska tatueringar (beror på var på kroppen de sitter)).

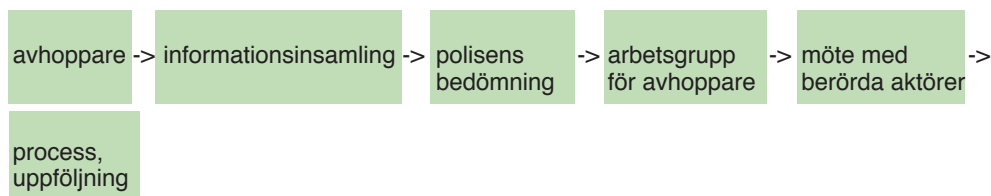
Utmaningar för verksamheten

Att få individer att samtycka till informationsdelning mellan myndigheter, få finansiering till frivilligorganisationer som absolut behövs i samverkan, effektiv samverkan med socialtjänsten.

Avhopparmodellen KC

Katarina Slonje

Enligt följande modell följer arbetet när en individ aktualiseras.

Polisens bedömning landar i något av följande alternativ: Individens är a) aktuell för polisens personskydd b) aktuell som avhoppare inom KC c) ett ärende för Kriminalvården d) i första hand ett ärende för Socialtjänsten.

Famgångsfaktorer

- Politiska acceptans
- Snabba vägar till politiken
- Kontaktpersoner med mandat
- Samverkan mellan frivilligorg och myndigheter

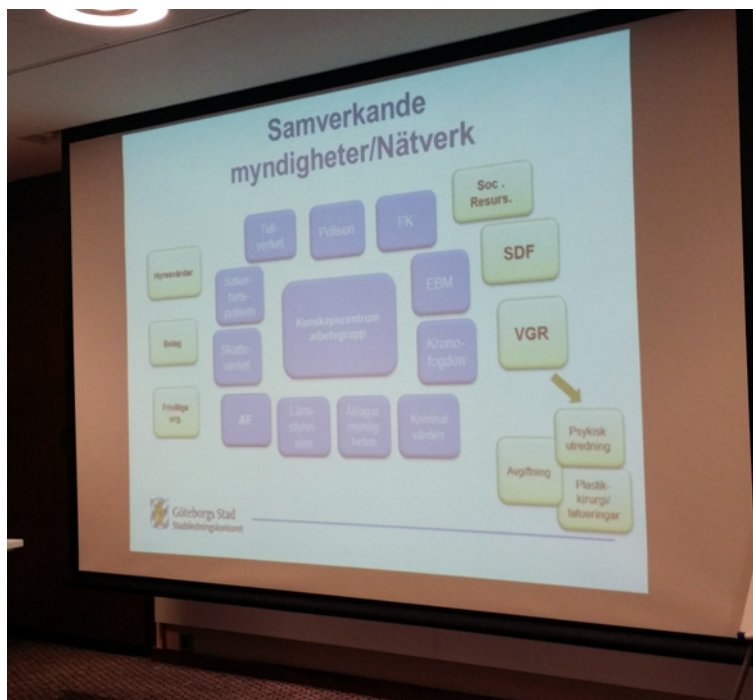
Utmaningar

Polisen når inte ut med rätt information till landets alla 290 kommuner. SKL enda kanalen. Ibland fungerar samarbetet, ibland inte. Det kan också vara problematiskt att dela känsliga uppgifter med verksamhet inom civila samhället eftersom man inte riktigt har förtroende för jämt och professionellt arbete.

Sociala resursförvaltningen har idag uppdraget för gängavhopp.

Idag har KC inga avtal med frivilligorganisationer men anser sig behöva samarbete som komplement.

Hur kan kommuner göra för att öka samarbete med civila samhället i syfte att stärka sin egen verksamhet men även för att trygga det långsiktiga arbetet för frivilligorganisationer?

Parallell work shop, Jihad **Sy.realize**

Ola Saleh

Sy.realize är en jourtelefonverksamheten för anhöriga. Projektet har funnits sedan december 2013 men startade den utåtriktade verksamheten i juni 2014. Målgruppen är i första hand anhöriga till dem som av familj och/eller vänner uppfattas vara på väg att radikaliseras, är på väg att delta i krig eller har återvänt från konfliktzon. Tjänsterna erbjuds på tre språk: engelska, svenska och klassisk arabiska.

Det allra första vi gjorde var att arbeta med att etablera trovärdighet och förtroende för oss som individer och för vår verksamheten. För att skapa trovärdighet har vi framförallt skapat samarbeten och möten med lokala religiösa institutioner och genom kontakter med personer med stark förankring målgruppen och i lokalsamhällen.

Vad vi gör

Vi tar emot telefonsamtal och e-post från oroade anhöriga och vänner. Oron handlar generellt om att en ung person har uttryckt intresse för att delta i striderna i norra Irak eller i Syrien. Vi som tar emot samtalen arbetar uteslutande med motivation hos den som ringer och inte med ideologi eller trosuppfattning. Vi går inte ens in i diskussioner om tro. När samtalet startar får den som ringer ett ärendenummer. Numret har syftet att ringaren, vid nästa samtal, kan hänvisa tillbaka till den första kontakten utan att behöva bryta sin anonymitet.

Syftet med samtalen är att hjälpa familjen att hantera möjliga scenarion. Familjerna måste vara med på det vi bestämmer oss för att göra eftersom det är deras oro arbetet bygger på och vi anser att det är de som har störst möjlighet att påverka personen oron gäller.

Vi behöver också minska riskerna genom att möta familjerna så snart deras anhöriga återkommer. Eftersom många har erfarenhet av "uppifrånperspektiv" och direktiv som inte utgår från deras egna, upplevda behov, är det centralt för oss att alltid utgå från deras egen berättelse och önskemål.

Under samtalet gör vi en bedömning av nivån på oro. Situationen kategoriseras enligt följande steg: Individens har.. 1. stort intresse för konflikten 2. (uppfyllt steg 1 och) uttryckt vilja till byte av miljö 3. (uppfyllt steg 1, 2 och) redan rest till Turkiet, Jordanien eller Libanon.

Vår uppfattning är att motivationen till radikalisering och/eller vilja att delta i strid ofta bottnar i psykosociala problem eller identitetsfrågor. Frågor som *Vem är jag? Är jag svensk? Är jag arab?* är vanligt förekommande.

Sy.realize har samarbeten med ideella organisationer på plats i Syrien och Irak. Vi har även ett nära samarbete med psykologer, psykiater, kuratorer samt en avradikaliserad, tidigare jihadist.

Bemötande

De allra flesta som kontaktar verksamheten har lågt förtroende för myndigheter och för samhället i stort. Vi arbetar därför med att etablera förtroende. Vem kan man lita på och hur får man individer att lita på en?

"Vi menar att allt handlar om hur man bemöter den som ringer", säger Ola Saleh. Ett första steg är att tillåta den som kontaktar verksamheten att bestämma om hen vill vara anonym eller inte.

En parallell process som sker med syftet att öka förtroende för projektet är att delta i aktiviteter i lokalsamhällen. "Vi behöver vara närvarande och ge ett ansikte åt projektet, inte vara anonyma röster i en telefon". Vi vill vara en jourtelefon men även medmänniskor. Vi når människor genom aktiviteter, inte bara genom telefonjouren.

En del av arbetet är att stärka mammorna för att kunna påverka barnen snarare än att påverka barnet självt. Det finns mycket forskning som betonar vikten av moderns roll, som familjens "hjärta" eller knypunkt, med goda förutsättningar att påverka barnen och familjen i övrigt.

Fråga: Vad är drömmen, om ni får drömma? Vilka behov ser ni?

Ola: Två nivåer: att kunna erbjuda faktiska verktyg för skolor att arbeta med religiös radikalisering samt att vi kan hålla utbildningar för skolledare och lärare. Del två vore att få möjlighet att stärka och stödja kvinnor på plats genom befintliga hjälporganisationer i Syrien och Irak.

Fråga: Vad ska vi göra? Hur kan vi arbeta med frågan?

Ola: trovärdighet redan på plats – nu måste samhället engagera och knyta till sig befintliga ledare i lokalsamhällen som sprider det vidare. Vi knyter till oss lokala, ofta informella, ledare genom FN-modellen: åka ut till lokalsamhällen och stadsdelskontor. Man kan även hålla fokusgrupper med kompetenta personer för att diskutera olika frågor. Utifrån synpunkter och prestation kan man rekrytera ur fokusgrupperna efter bedömd lämplighet.

Fråga: Kan man inte arbeta med internet och onlineverksamhet?

Ola: Absolut, men vi är en familjestödslinje med 1,2 tjänster för hela projektet. Vårt uppdrag innefattar inte de delarna. Med det sagt, det vore väldigt bra om någon (annan) ansvarade för ett sådant arbete! Som t.ex. Abdullah X-projektet i Storbritannien.

Vi behöver många projekt och ett paraply som kvalitetssäkrar.

Därefter arbetade workshoppen med case.

Parallell work shop. Högerextremism och gäng

Passus och Exit

Pelle Candal

Exit är en verksamhet för avhopp från nationella och högerextrema rörelser och grupper. Verksamheten har funnits sedan 1998. Idag finns två anställda utöver den personal som är gemensam med Passus (samordnare, arbetsledare, kuratorer).

Metod (gemensam för Exit/Passus med modifikationer)

Fyra grundläggande steg i möte med ny klient:

1) *Inventering/utredning/informationsinhämtning*

- a. Vilken slags grupp vill man lämna?
- b. Personlig bakgrund
- c. Socialt nätverk
- d. Boende

2) *Etablera en allians (basic trust)*

Tar olika lång tid- från ett par möten till 6 månader eller mer

3) *Normalisera avradikalisering*

4) *Skapa förståelse* hos individen för att ett lämnande kan skapa oro, en känsla av alienation och nedstämdhet. Här görs även en bedömning av individens behov och anpassa insatsen därefter. Det kan handla om exempelvis motiverande samtal (MI), psykologsamtal, olika program och social träning.

Tankar och känslor

Vilka tankar och känslor leder till beteendet och åsikterna? Centralt att arbeta med individens tankar och känslor eftersom vi annars får ersättningsbeteenden.

Tankemönster underlättar hatiska handlingar gentemot den grupp som mottar våldet. Ursäktande tankemönster skapar mindre ångest, motstånd, dåligt samvete osv.

- 1) Svart/vitt tänkande (vi & dem tänkande, "fienden")
- 2) Skapa distans (resonemang: "Den här gruppen förstår inte mig och därför behöver inte jag ta hänsyn till vad de säger.")
- 3) Avhumanisering ("poliser=grisar, flyktingar=parasiter" etc.)

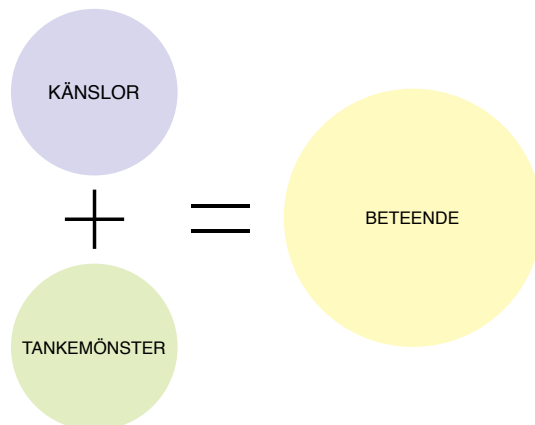
Känslor

Primära och sekundära känslor/valideras eller invalideras

Primära känslor så som sorg, rädsla, besvikelse, frustration, maktlöshet invalideras hos individen och omformas till hat, ilska, svartsjuka och aggressivitet = sekundära känslor.

De primära känslorna tär på individen och kräver hög affekttolerans för att stå ut med. Därför omvandlas de till extroverta, sekundära känslor. Våldsamma klienter är ofta det för att reducera ångest. När de kommer till oss och de behöver vi arbeta med att lära klienten att hantera sina primära känslor.

Första fasen: ångestreduktion genom våldshandlingar. Nästa fas: våldsanvändning skapar mer ångest -> mer våld och eventuellt/så småningom -> yttre substanser droger och alkohol.

Passus

Passus startade 2010, utifrån behov vi såg, med hjälp av projektstöd från Allmänna Arvsfonden. Metoden är densamma som hos Exit eftersom verksamheten föddes som ett syskonprojekt.

De individer som kommer till verksamheten har levt i en väldigt destruktiv och/eller sluten grupp och vill lämna den. Skillnaden mellan dem som kommer till Exit och de som kommer till Passus är att hotbilden ofta är större för

dem som vill lämna kriminella gäng.

När en individ har en hotbild behöver inventering ske på annan ort. En grundläggande inventering är a och o för att få till ett bra fortsatt arbete. En svårighet är att vi sällan vet hur hotbilden kommer att se ut eftersom individen som lämnar och de som styr avgör. Gäng och kriminella nätverk kan anse att du är skyldig en tjänst eller pengar eller att du har skulder till en annan kriminell. Hotbilden minskar om klienten undviker platser och tider när gänget rör sig och att de inte begår kriminella handlingar. Efter ett tag (i regel ca 6 mån) går gänget vidare och glömmet bort.

Likheter och skillnader mellan Exit/Passus

- Vår erfarenhet är att narkotika är mer utbrett inom kriminella nätverk medan alkoholmissbruk är vanligare inom högerextrema miljöer.

- Passus klienter är mer ”manipulativa” än Exits klienter. De försöker oftare dra fördelar av situationen och förväntar sig stora resurser till hjälp.
- En hel del av de som kommer till t.ex. MC-gäng tidigare erfarenhet av högerextrema miljöer och en del av mer radikala, religiösa grupper medan andra drar sig till religionen efter de hoppat av.
- Gemensamt för respektive målgrupp är uttryckta behov så som att bli sedd, tillhöra ett sammanhang osv.
- Skillnaderna handlar om drivkrafter: kriminalitet/status och pengar vs ideologi.

Arbetet med individer sker, som sagt, enligt samma modell som Exits arbete. Insatser och verksamhet utgår alltid från individen och alla insatser sker också individuellt. ”Vi bedriver alltså ingen gruppverksamhet. Istället arbetar vi med individens tankemönster och känslor eftersom det påverkar beteendet,” säger Peter Svensson.

Idelogi

Hur ser det ut när klienten saknar en ideologi (istället utgår från individuella önskemål) som utgångspunkt för sitt agerande? Logiska argument ofta baserade på primära och sekundära känslor.

Känslor av maktlöshet processas och utmynnar i maktutövning. Det kan t.ex. manifesteras genom att klienten inte svarar på telefon, hånar, kränker, uttrycker hat, knuffar eller är våldsam på andra sätt. Under vissa perioder ökar det hotfulla och/eller arroganta beteendet.

Vi kan även se vissa likheter hos olika slutna, religiösa rörelser. Graden av våldsutövning inom slutna religiösa eller andliga rörelser varierar och uppnår sällan de nivåer som inom gäng men utmärks av liknande, karismatiska ledare som utövar makt över sina undersåtar som kämpar för att synas och få uppskattning.

Inom Passus undviker vi att bemöta ideologiska argument och metoden är att arbeta med känslor och tankemönster istället. Det handlar i första hand om att problematisera tankemönster, öka distansen till den tidigare gruppens ledare och gruppen i sig samt att minska distansen till verksamheten och samhället i övrigt.

Ofta är det i processens Steg 4 klienten får en kris och då behöver vi ofta gå tillbaka till Steg 2. Då avbryts all annan verksamhet tills alliansen är återupprättad.

Därefter arbetade workshopens deltagare med case.

Pass 4 SÄPO

Bo Persson, specialist på religiös extremism.

Den delen av SÄPOs verksamhet som Bo Persson är verksam inom arbetar med dialog och kontaktverksamhet med misstänkt radikaliserade muslimer. Inte för att stigmatisera utan för att minska missförstånd som i sin tur kan leda till misstänksamhet från samhället i övrigt.

Bo Persson är specialist på *jihadresenärer*. Ett stort antal unga, ca 100 bekräftade har åkt till Syrien eller Irak för att delta i kriget tillsammans med al-Qaida-relaterade grupper eller IS. "Egentligen utgör IS mindre hot mot oss i Europa eftersom de har regionala ambitioner medan andra grupper har större och/eller andra avsikter", menar Persson.

Vad SÄPO gör när folk åker och strider med terrorstämplade förband, eller i Ukraina t.ex.?
Kommer de hem med förändrade avsikter?

SÄPO har mycket små juridiska möjligheter att hindra någon från att åka. "Det vi kan göra är att erbjuda och hålla frivilliga samtal med individer vi bedömer är på väg att åka. I samtalen försöker vi få dem att ändra sina planer, att inte åka" berättar Persson. I Syrien idag, finns hela världens säkerhetspolis närvarande. Man riskerar inte bara sitt liv i strid utan även att bli terrorstämplad och därigenom förstöra sitt liv. I samtalen med de som återvänder från krig försöker SÄPO få en erfarenhetsberättelse. Vad har hen varit med om? Behöver de hjälp att bearbeta sina erfarenheter? Vi måste också stötta föräldrar till barn som blivit martyrer.

Men att de juridiska möjligheter är små och trubbiga betyder inte att vi bör lagstifta om förbud mot att delta i strid i tredje land. "Det finns redan en FN resolution mot jihad-turism. Det tyder starkt på att möjlig nationell lagstiftning inte heller kommer att lösa något." säger Persson. Varför åker man ner? Man vet inte alls att de som åker åker ner för att strida med jihadistiska grupperingar. Och de som åker för att t.ex. strida mot al Assad kommer inte komma hem med ändrade avsikter mot EU eller Sverige. SÄPOs uppdrag är att förebygga och förhindra större säkerhetsrisker men de behöver samhällets hjälp till att verkställa det.

Civila samhället

Frivilligorganisationer, lokala föreningar, samfund och liknande verksamheter har bättre förutsättningar att påverka och skapa förändring än någon myndighet. Civila samhället har bättre förutsättningar att nå, att ha trovärdighet och att faktiskt lyckas få en person att inte åka eller motta hjälp vid hemkomst. Det gäller alltså både att nå dem som åker och de som återvänder. "Vi (SÄPO) ska inte tro att vi kan förhindra någon från att göra det de vill. Kanske kan igen? " Staten måste stötta det civila samhället genom t.ex. finansiering. "Allt annat är populism. Vi vet inte, men de (civila samhället) har definitivt större möjligheter än vad SÄPO har", menar Persson.

Fråga: Finns det någon profilering på dem som åker?

Svar: Vi har sett att det är ett bredare spektra som åker till Syrien än tidigare. Alltifrån banktjänstemän till arbetslösa kriminella och allt däremellan. Många kommer hem desillusionerade.

Fråga: Hur stor bedömer SÄPO risken vara för sleeper cells i Sverige?

Svar: Politiska orsaker till att man lyfter fram sådana här påståenden. Vi bedömer att ensamma individer utgör ett större hot än s.k. sleeper cells.

Pass 5

Polisens perspektiv på avhopparverksamheter

Amir Rostami

Man håller på att ta fram en nationell avhopparstrategi. (Klar i början av december 2014)

Det första steget i arbetet var kartläggning. Vilka avhopparstrategier finns idag inom polisens verksamhet? Vissa polismyndigheter har en strategi, andra inte. Vissa ställer krav på avhopparen, andra inte. Det har saknats en gemensam, nationell strategi med förutsättningar och mål för de verksamheter som finns. När Polisen blir en myndighet är det än mer viktigt att alla utgår från samma direktiv.

Utgångspunkter

En avhoppare är en individ som väljer att lämna en org (ideologi eller annat som är svårt att bryta) som bestraffar utträde och därmed har ett latent hotbild är en potentiell avhoppare.

Polisens avhopparverksamhet är verksamhet med uppdrag och rutiner för att ta emot avhoppare och som inte har krav att avhopparen måste medverka i en förundersökning eller att fortlöpande lämna eller har lämnat information till polisen är en avhoppare.

Behöver hålla definitionen bred så att även "radikaliserade" och t.ex. medlemmar i fotbollsfirmer kan tas emot och rymmas inom definitionen. Anledningen till det är att det finns flera gemensamma nämnare dessa emellan och många individer rör sig mellan de olika grupperingarna, som dessutom, i sig själva går in och överlappar varandra.

Viss tillåtelse för återfall eftersom återfall av olika slag är oundvikligt.

Behoven och därmed metoderna varierar beroende på om avhopparen A) lämnar en organisation eller om B) avhopparen lämnar livstils kriminalitet.

Process och åtgärd

1. Lämna 2. Avståndstagande 3. Frigörelse
Myndigheter har en avgörande roll i steg 1. Men i de följande stegen 2 och 3 har det civila samhället störst betydelse.

Processerna som ingår i steg 1 är 22 Akut, stabilisering, permanent, avhållsamhet och behoven har 22 definierade åtgärder. Bl.a. Evaluering, diagnos, bostad, ekonomiskt bistånd, avgiftning och missbruksvård, skydd, aktivitet, skyddat boende, terapi.

Den första fasen brukar gå bra. Men efter ett till två år (under steg 2) bryter det ofta ihop. De individer som behållit sina sociala band till gamla relationer återfaller oftast, visar forskning.

Polisen kan inte göra allt själv. Tillsammans med övriga arbetsgruppen som består av bl.a. polismyndigheten och SKL har man kommit fram till att även Socialstyrelsen behöver ta fram nationella riktlinjer för landets alla socialtjänster. Alla berörda myndigheter behöver arbeta enligt samma metoder och modeller och ha gemensamma mål för att arbetet ska bli så framgångsrikt som möjligt.

Avhopparverksamhet handlar inte om förebyggande utan är en reaktiv verksamhet. "Hjälp finns när man redan är sjuk och behöver vård", exemplifierar Rostami. Åtgärderna måste utgå från kommunen. Inga stora geografiska områden. Alla måste jobba ihop från början.

Pass 6

RAN, Radicalisation awareness network

Robert Örell

Arbetet med RAN initierades av EU-kommissionären Cecilia Malmström 2011.

Idén med RAN är att samla befintliga krafter mot radikaliserings som finns inom EU. Idén har tre mål – 1. Samla och sprida erfarenheter och kunskaper. 2. Sprida nätverk och samarbeten mellan EUs medlemsländer. 3. Samla kunskaper på praktikernivå. Utifrån deras kunskap och erfarenheter, hur kan man ta det och utforma till policy-rekommendationer/rekommendationer till lagstiftning?

I början skedde en inventering av befintliga verksamheter. Syftet var att sammanställa de verksamheter som finns men också att upptäcka glapp och hål - områden där det saknades verksamhet.

Arbetsgrupper

Inom RAN finns åtta arbetsgrupper med lite olika fokusområden.

RAN-Pol (polisens arbetsmetoder kring dessa frågor).

RAN DeRad (frivilligorganisationer verksamma inom avhopp)

Victims of terrorism,

Prison and probation,

Internet and social media (counter narratives),

Prevention (förebyggande),

Hälsa (psykiatri inom den radikaliserade miljön),

Interna/externa grupper (stridande och återvändare).

Principer och riktlinjer för avradikalisering och anti hate-crimes

* Tillit, relationer och respekt. Att bygga förtroende står i centrum i alla verksamheter. I första hand handlar det om ömsesidigt förtroende mellan behandlare och individ men även att hjälpa klienten att lita på andra omkring sig och utanför sin ”grupp”.

* Samverkan mellan civila samhället, myndigheter och andra berörda. Många behöver hjälpas åt och länka vidare till andra oavsett klientens behov.

* Vikten av civila samhällets insatser. Staten uppfattas ofta som den yttersta fienden och det är viktigt för praktiker inom derad-gruppen att vara fristående.

* Myndigheter måste vara involverade. Ger dels en signal om att myndigheter (staten) kan lita på, dels klarar inte civila samhället uppdraget själv och är dessutom beroende av finansiering.

Känslor och erfarenheter är viktiga att hantera och behandla. Ideologi är sällan orsaken till destruktiv radikaliserings och därför måste vi undersöka om det finns andra orsaker, möta och behandla de mekanismer som ligger till grund för åsikterna och beteendet. I de flesta fall ”ger sig” ideologin och diskussioner om det kommer senare.

Frivillighet är en förutsättning för framgångsrik behandling. Open process = ha en öppen mall över hur du ska jobba utan utgå från personens behov här och nu. Formulera ramar snarare än innehåll och utgå från behandlarens kompetens.

Nyckeln till framgång i avhoppverksamhet är i vilken mån civila samhället är delaktigt i processen enligt Stockholm Program som publicerades 2009.

Ni hittar allt material de olika RANprogrammen publicerat på: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm

Tack till alla som deltog och till alla som presenterade!

cides.fryshuset.se